

KAKŠNA DRŽAVA JE BILA KRALJEVINA SHS

1. Kakšen je bil položaj Slovencev v Kraljevini SHS

Novoustanovljena Kraljevina SHS je bila gospodarsko, versko in kulturno raznolika država.

Srbi, Hrvati, Slovenci, Makedonci, Nemci, Albanci ...

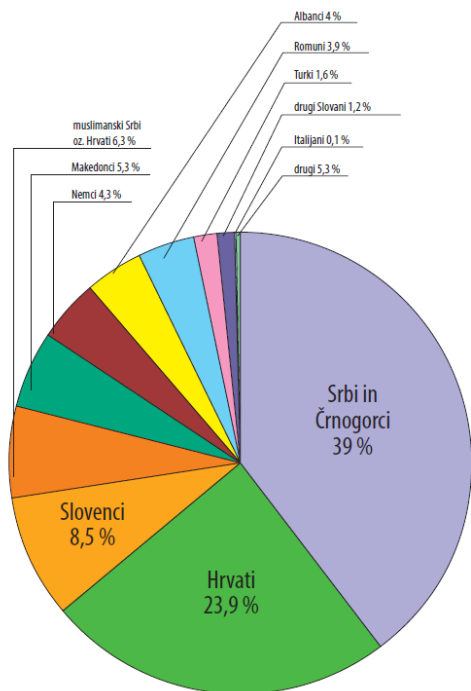
Katoličani, pravoslavni, muslimani, protestanti, judje ...

Nepismenost v Sloveniji 8,8%, nepismenost v južni Srbiji 83,8%

12 milijonov prebivalcev, ena najbolj revnih in gospodarsko nerazvitih držav v Evropi

Razlike v gospodarski razvitosti pokrajin

*»Duševna karakterizacija Srba je povsem drugačna kakor ona Slovenca in Hrvata. Strpnost teh dveh je vzorna, nasprotno so Srbi nestrpni. Slovenec in Hrvat sta slaba, nerodna politika. Srb je zelo spreten politik; Slovenec in Hrvat sta solidna trgovca, srbski trgovec je špekulant, brezobziren.«
(Anton Štebi, Resnice in ideali jugoslovanskega problema, Demokracija, 1918)*

2. Kakšno ureditev je uvedla vidovdanska ustava

Junija 1921 je Kraljevina SHS dobila svojo prvo ustavo –
VIDOVDANSKO USTAVO.

S to ustavo se je začelo obdobje parlamentarizma.

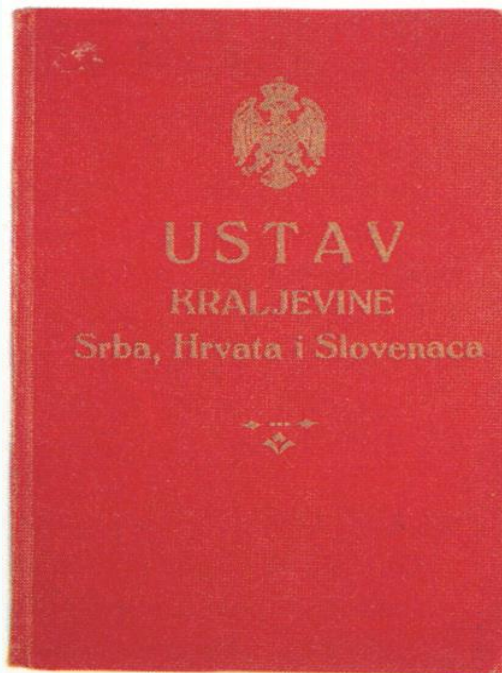
Ustava je uzakonila:

Dedno nasledstvo
dinastije **Karađorđević**

Delitev oblasti med parlament,
vlado in kralja – vendar je imel
največ moči kralj

Unitarizem – enoten
jugoslovanski narod

Centralizem - **Beograd**

3. Politični tabori na Slovenskem

KATOLIŠKI TABOR

- vodilna stranka:

SLS

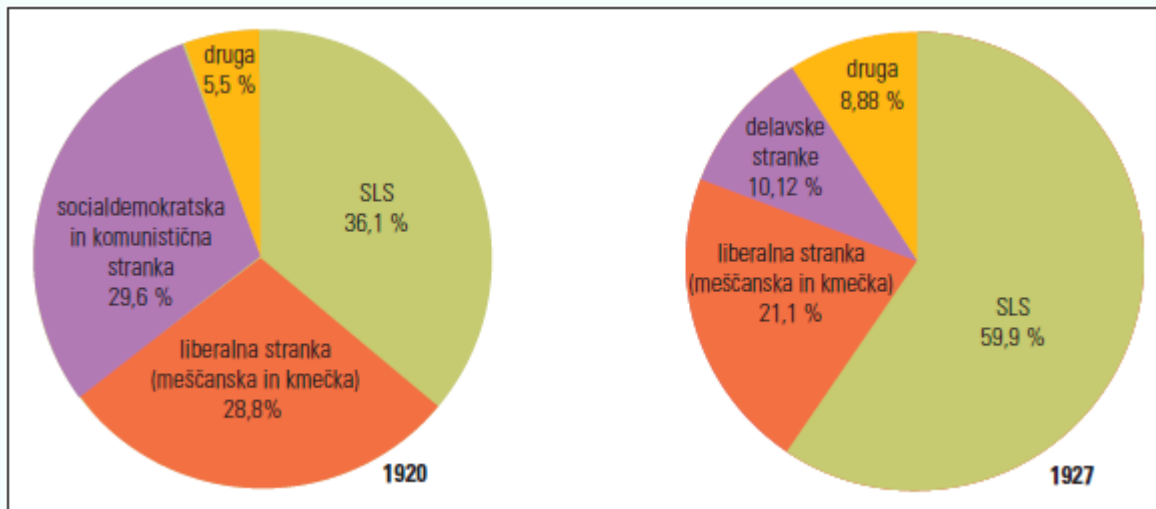
- najmočnejši tabor

LIBERALNI TABOR

- številčno šibkejši

MARKSISTIČNI TABOR

- pospešeno pridobival
nove člane

Izidi na volitvah v Sloveniji 1920 in 1927.

KATOLIŠKI TABOR

predsednik SLS dr. Anton Korošec

Osrednja stranka je bila **Slovenska ljudska stranka** (SLS), ki se je krepila na vsakih volitvah (leta 1927 je dosegla že 60 % volilnih glasov).

- telovadno društvo Orel

Dr. Anton Korošec

SLS se je zavzemala za:

- slovensko avtonomijo,
- katoliške vrednote,
- pomembnejšo vlogo Cerkve v družbi; vodili so jo duhovniki ob podpori Cerkve (odtod ime klerikalna),
- zaščito malega kmeta,
- bila je nasprotnica komunistov.

LIBERALNI TABOR

predsednika dr. Gregor Žerjav in
dr. Albert Kramer

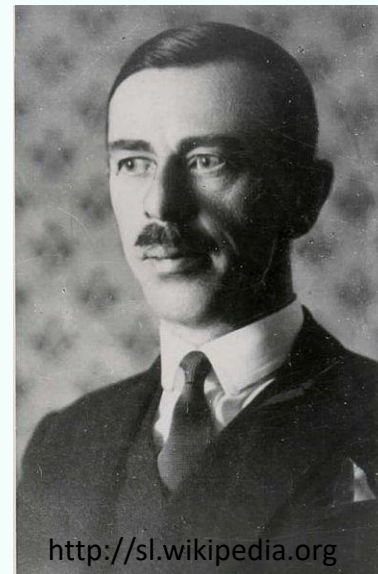
Najprej je delovala **Jugoslovanska
demokratska stranka (JDS)**, kasneje
pa **Samostojna demokratska stran-
ka (SDS)** in številne druge stranke.

- telovadno društvo Sokol

<http://sl.wikipedia.org>

Dr. Gregor Žerjav

<http://sl.wikipedia.org>

Dr. Albert Kramer

Liberalci so se zavzemali za:

- centralizem in unitarizem, (čeprav so bili med njimi tudi nasprotniki unitarizma),
- manjšo vlogo Cerkve v družbi in svobodno odločanje posameznikov,
- gospodarski liberalizem.

MARKSISTIČNI TABOR

predsednik JSDS dr. Anton Kristan;
voditelj KPS Edvard Kardelj

Osrednja stranka je bila **Jugoslovanska socialdemokratska stranka (JSDS)**.

Pozneje se je razcepila na **Socialistično stranko Jugoslavije** in **Komunistično partijo Jugoslavije (KPJ)**.

- telovadno društvo Svoboda

<http://sl.wikipedia.org>

Dr. Anton Kristan

<http://sl.wikipedia.org>

Dr. Edvard Kardelj

Marksistične stranke so se zavzemale za:

- pravice in boljši položaj delavcev,
- internacionalizem (skupen boj vseh delavcev sveta),
- komunisti tudi za socialistično revolucijo,
- za avtonomijo jugoslovanskih narodov (v 30. letih).

Volivci so bili delavci, pa tudi nekateri izobraženci.